AH-1434 CV-19

M.A. (Final)

Term End Examination, 2019-20

SANSKRIT

Paper-II

ग्रंथ तथा चिंतक परंपरा

Time: Three Hours **[Maximum Marks: 100]**

[Minimum Pass Marks:36

नोट : सभी प्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्क.ाः।

---

1. नाट्येऽष्टौ रसस्मृताः इति विवेचनीयम्। 20

अथवा

आन्नदवर्धनदिशा ध्वनि सिद्धांतः प्रतिपादनीयः।

2. अधस्तनेषु क्वावपि द्वौ व्याख्येयौ– 20

क. द्वा सुपर्णा सयुजा सखाया समानवृक्षं परिषस्वजाते।
तयारन्या विप्पलं स्वादुवन्ति अनशन्नन्यो अभिचाकशीति।।

ख. आन्वीशिकी त्रयी वार्ता दण्डनीतयोश्चतस्त्रो इति कौटिल्यः।

ग. "चतुष्टयी नवि वृत्तीनां प्रवृत्तीनांच देशानां पुनरानन्त्यम्।
" तत्कथयिव कात्स्र्येन परिग्रह" इत्याचार्याः।

घ. चत्वारि श्रृग्ड.ाः त्रयोऽस्य पाद्यः द्वे शीर्षे सप्तहस्तासोंऽस्याः।
त्रिधा बध्दो वृषयो रौरवीति महादेवो मर्त्यानाविवेश।

3. कमपि द्वयं व्याख्येयम्– 20

क. द्विविधं शिष्यमाचक्षते तदुत बुद्धिमानाहार्य बुद्धिश्च।
यस्य निसर्गतः शास्त्रमनुधावति स बुद्धियसान्, यस्य च शास्त्राभ्यासः संस्कुरूतमसौवाहार्य बुद्धिः।

ख. सारस्वतं किमपि तत्सुमहारहस्यं यद्गोचरं च विदुषां निपुणैक सेव्यम् तत्सिध्दये परमयं
परमोऽभ्युपायो यच्चे तसोविदितवेद्यविधेः समाधिः।

ग. "ते व द्विधाऽरोचकिनः सदणाभ्यवहारिणश्च" इति मड्.गलः।
कवयोऽपि भवन्ति इति वामनीयः।
चतुर्धा इति यायावरीयः।
मत्सरिणस्ते त्वाभिनिवेहशिनश्च।

घ. कवित्वं स्थितं यस्य काव्ये च कृतकौतुकः।
तस्य सिद्धिः सरस्वत्यास्तन्त्रमन्त्रमन्त्र प्रयोगतः।

4. कयोश्चित द्वयोः सप्रसडः व्याख्या कार्या– 20

अ. इदमन्धतमः कृत्स्ने जायेत भुवनत्रयम्।
यदि शब्दाहवयं ज्योतिरासंसारं न दीप्यते।

ब. गद्यं पद्यं च मिश्रं च तत् त्रिधैव व्यवस्थितम्।
पद्यं चतुष्पदी तच्च वृत्तं जातिरिति द्विधा।।

स. संस्कृतं नाम दैवी वागन्वाख्याता महर्षियिः।
तद्भवतत्समो देशीत्यनेकः प्राकृत कमः।।

द. लास्यच्छलित शभ्यदि प्रेक्षार्थम् इतरव पुनः।
श्रव्यमेवेति सैषऽपि द्वयी गतिरूदाहृताः।।

5. अधोलिखितेषु द्वयतौचित्यं स्पष्टयत– 20

क. वाक्यौचित्यम् ख. रसौचित्यम्
ग. कियौचित्यम् घ. प्रतिभौचित्यम्